

BIJLAGE 1

beleidsuitgangspunten

1 rijkbeleid

Vierde nota over de ruimtelijke ordening Extra (deel 1: ontwerp, planologische kernbeslissing, november 1990)

In de Vierde Nota Extra wordt voor het Land van Maas en Waal in het binnendijks gebied als ruimtelijk streefbeeld een "bruine koers" aangehouden. Hier vindt ontwikkeling van de landbouw plaats in een ruimtelijk mozaïekpatroon met andere functies, waarbij landbouw de overheersende functie zal zijn.

Voor de Waal wordt de "groene koers" nagestreefd, wat betekent dat natuurontwikkeling voorop staat. Ecologische kwaliteiten zijn richting gevend voor de ruimtelijke ontwikkeling. Voor de Maas wordt een "blauwe koers" nagestreefd. Hier vindt een sterke ruimtelijke en in delen ook economische integratie van verschillende functies plaats, waarbij de specifieke regionale kwaliteiten richtinggevend zijn. Versterking van de ruimtelijke structuur ten behoeve van de ontwikkeling van toerisme, recreatie en natuurontwikkeling.

Natuurbeleidsplan, deel d, juni 1990

De uiterwaarden van de Maas en de Waal maken deel uit van de ecologische hoofdstructuur van Nederland, zowel als kerngebied als natuurontwikkelingsgebied. Een kerngebied heeft bestaande ecologische waarden van internationale en nationale betekenis. Het beleid is gericht op het veiligstellen en vergroten van de bestaande natuurwaarden. Natuurontwikkelingsgebieden bieden reële perspectieven bieden voor het ontwikkelen van natuurwaarden van (inter-)nationale betekenis of voor het aanzienlijk verhogen van de bestaande natuurwaarden. Het beleid is gericht op het stimuleren van ontwikkelingsmogelijkheden.

Belangrijke beleidsaccenten in het uiterwaardengebied:

- herstel van een natuurlijk rivierensysteem in het uiterwaardengebied door het gebruik maken van natuurontwikkelingsmogelijkheden, onder meer door het stimuleren van natuurlijke erosie- en sedimentatieprocessen;
- intensivering van het relatienotabeleid voor de uiterwaarden;
- in stand houden van binnendijks gelegen complexen moeras en griend;

- nadere verkenning van natuurontwikkelingsmogelijkheden in het kader van de uitvoering van ontgrondingen;
- instandhouding van cultuurhistorische waarden op de stroomruggen.

Structuurschema Groene Ruimte, deel 3 kabinetsstandpunt, 1993

De ruimtelijke hoofddoelstelling luidt: met het oog op een duurzame ontwikkeling en een verantwoord toekomstig ruimtegebruik in het landelijk gebied worden concrete maatregelen getroffen en acties ondernomen op de korte en de middellange termijn die tot doel hebben om:

- voldoende ruimte te bieden voor het voortbestaan dan wel het ontwikkelen van de verschillende groene functies in het landelijk gebied;
- daarbij de identiteit en gebruikswaarde van het landelijk gebied in zijn geheel zo goed mogelijk te behouden of te ontwikkelen.

Het Rivierengebied is zowel aangeduid als kern- en als natuurontwikkelingsgebied, waarbij voor de Maas is aangegeven dat waterrecreatie inpasbaar is, de Waal is aangeduid als kern- en natuurontwikkelingsgebied in combinatie met waterrecreatiegebied. Voor het overige hanteert het Rijk de ruimtelijke visie van de Nadere Uitwerking Rivierengebied (NURG) als uitgangspunt van het beleid.

Nota Landschap, regeringsbeslissing van de Visie Landschap, 1992

Doelstellingen van het landschapsbeleid zoals ze in de Nota Landschap zijn geformuleerd: het bevorderen van de instandhouding, het herstel en de ontwikkeling van een kwalitatief hoogwaardig landschap, dat wil zeggen een landschap waar identiteit en duurzaamheid centraal staan.

Bosbeleidsplan, Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, de regeringsbeslissing, het beleid voor de bosbouw voor de periode van 1994-2020

De hoofdlijnen van het bosbeleid zijn in de nota als volgt geformuleerd:

- duurzame instandhouding van het bosareaal
Het rijk streeft naar duurzame instandhouding van het bosareaal en van voor Nederland kenmerkende bosecosystemen. Instandhouding van bosecosystemen vraagt om beheersvormen die op duurzaamheid gericht zijn, zoals geïntegreerd bosbeheer. Voorkomen wordt dat bos nog langer moet wijken voor andere bestemmingen zonder dat compensatie naar kwaliteit en kwantiteit plaatsvindt.
- optimaal vervullen van de functies van het bos;
Het grootste deel van de bossen is multifunctioneel, de bossen vervullen een functie voor zowel recreatie, houtproductie, natuur, landschap en milieu.
- uitbreiding van het bosareaal
In de komende 25 jaar wordt gestreefd naar een uitbreiding van het bosareaal in Nederland met minimaal 75.000 ha.

Voor het rivierengebied zijn de volgende uitgangspunten geformuleerd:

- benutten van het dynamisch milieu van de uiterwaarden voor de ontwikkeling van een landschappelijk raamwerk. Delfstofwinning kan de variatie in de uiterwaarden vergroten. De ontwikkeling van bossen en beplantingen in de uiterwaarden zou voornamelijk door het natuurlijk systeem gereguleerd moeten worden;
- bij de situering en vormgeving van ruimtelijke elementen streven naar contrasten tussen de (meer besloten, meer gevarieerde) stroomruggronden en de (meer open, meer eenvormige) komgebieden;
- aandacht voor de vormgeving van de rivierbandijken;
- aandacht voor het behoud van het microreliëf in de niet-ontgronde delen van de uiterwaarden;
- behoud van de donken, voormalige stroombeddingen en markante oeverwalgedeelten in de binnendijkse gebieden;

- behoud van de verkavelingskarakteristieken, behoud herstel van eendenkooien, kasteelterreinen, steenbakkerijen;
- aandacht voor natuurontwikkeling, gekoppeld aan hoogwatersystemen in de komgebieden, gebruik van kenmerkend beplantingssortiment voor de stroomruggen, komgebieden.

Derde Nota Waterhuishouding, deel d, juni 1990

Een belangrijke doelstelling van het beleid verwoord in deze nota is het ontwikkelen en instandhouden van gezonde watersystemen die een duurzaam gebruik garanderen. Belangrijke beleidsvoornemens zijn in dit verband:

- bij elk ingrijpen in het watersysteem rekening houden met meerdere belangen en met het functioneren van het systeem;
- invullen van de ecologische hoofdstructuur;
- gebiedsgericht aanpakken van de eutrofiëring;
- herstellen van de specifiek Nederlandse milieutypen door een gebiedsgerichte aanpak;
- zonering van het gebruik.

Kiezen voor recreatie, beleidsnota openluchtrecreatie 1991-2010

In deze nota is het rivierengebied geselecteerd als waterrecreatiegebied van (inter)-nationale betekenis. De functie van het rivierengebied is niet alleen verbonden aan de oever- en waterrecreatiemogelijkheden. Ook voor wandelen en fietsen is het een aantrekkelijk gebied. Het beleid is erop gericht, met behoud van de onderlinge differentiatie tussen de rivieren, de betekenis van het Rivierengebied voor de kleinere watersport en de oeverrecreatie c.q. op het water gerichte recreatie te versterken. Uitgangspunt hiervoor is de Nadere Uitwerking Rivierengebied (NURG) in het kader van de VINEX. De Maas is onderdeel van het "basis toervaartnet".

Beleidslijn ruimte voor de rivier, Ministerie van VROM en Verkeer en Waterstaat

Naar aanleiding van het recente hoogwater van de rivieren de Maas en de Rijn, de kwetsbaarheid van ons land, de ongunstige verwachtingen over klimaatverandering en zeespiegelrijzing, is deze nota opgesteld. Een stringenter beleid voor het gebruik van het winterbed is noodzakelijk. De huidige toepassing van het instrumentarium van de ruimtelijke ordening en de Rivierenwet leveren onvoldoende garanties om in de toekomst bescherming tegen hoogwater te kunnen blijven bieden. De beter afgestemde toepassing van het r.o. instrumentarium en de Rivierenwet volgens de onderhavige beleidslijn zal gericht moeten worden op duurzame hoogwaterbescherming waarin zo weinig mogelijk activiteiten worden toegelaten die een aanslag betekenen op de ruimte voor de rivier. Waar toch nog activiteiten in het winterbed worden toegelaten, moet tenslotte voorkomen worden dat deze nieuwe activiteiten bij hoogwater tot nieuwe schadegevallen leiden. De doelstelling van de beleidslijn is meer ruimte voor de rivier, de duurzame bescherming van mens en dier tegen overstroming bij hoogwater en het beperken van materiële schade.

hoofdlijn

In het winterbed van de grote rivieren worden in principe geen nieuwe ingrepen toegestaan die zouden leiden tot:

- waterstandsverhoging in de huidige situatie;
- feitelijke belemmering voor toekomstige vergroting van de afvoercapaciteit en/of;
- potentiële schade bij hoogwater.

uitwerking

Voor nieuwe ingrepen die wel tot bovengenoemde effecten zouden kunnen leiden, wordt een onderscheid gemaakt in activiteiten die op voorhand onlosmakelijk verbonden zijn aan het winterbed van de rivier (ja, mits) en overige activiteiten (nee, tenzij).

"ja, mits"

Nieuwe riviergebonden activiteiten, die gebonden zijn aan situering in het winterbed, zijn:

- waterstaatkundige kunstwerken (bruggen, sluizen, waterkeringen e.d.);
- voorzieningen voor de beroepsvaart (vaarwegverbetering);
- voorzieningen voor een veilige afwikkeling van de beroeps- en recreatievaart;
- overslagbedrijven voorzover gekoppeld aan vervoer over een hoofdvaarweg;
- scheepswerven voor schepen groter dan 25 m, gemeten langs de waterlijn;
- natuur in de uiterwaarden (of weerden).

Deze activiteiten zijn toegestaan, mits voldaan wordt aan de ondergenoemde voorwaarden.

"nee, tenzij"

Voor de overige nieuwe activiteiten geldt dat deze ingrepen in principe niet worden toegestaan, tenzij op basis van voorafgaand onderzoek kan worden aangetoond dat:

- sprake is van een zwaarwegend maatschappelijk belang en;
- de activiteit niet redelijkerwijs buiten het winterbed gerealiseerd kan worden en;
- de activiteit op de locatie geen feitelijke belemmering vormt om in de toekomst de afvoercapaciteit te vergroten.

Voor nieuwe activiteiten die na afweging resteren gelden de onderstaande voorwaarden.

voorwaarden

Nieuwe ingrepen in het winterbed zijn alleen mogelijk indien voldaan kan worden aan de volgende voorwaarden:

- de situatie en uitvoering van de ingreep zijn zodanig, dat de waterstandsverhoging en de belemmering voor de toekomstige verlaging, zo gering mogelijk zijn, en;
- duurzame compensatie van resterende waterstandsverhogende effecten, en;
- een beschermingsniveau van 1:1250 voor potentiële schadegevallen.

2 provinciaal niveau

Streekplan Gelderland, 1996, vastgesteld 25 september 1996 *hoofdpijnen van het ruimtelijk beleid voor het landelijk gebied*

Het ruimtelijk beleid richt zich op behoud en verbetering van de kwaliteit van natuur, bos, landschap en cultuurhistorische structuren en daarbij tevens op de bevordering van de ontwikkeling van een economisch en milieuhygiënisch duurzame landbouw. Het ruimtelijk beleid is ten aanzien van recreatie en toerisme primair gericht op de kwaliteitsverbetering van het toeristisch-recreatieve product. De provincie wil dit ondermeer doen door in te spelen op de dynamiek in het landelijk gebied.

Om de accenten van het ruimtelijk beleid en de ontwikkelingsmogelijkheden van de diverse functies te verduidelijken zijn vier categorieën landelijk gebied onderscheiden.

Het grootste deel van het buitengebied van West Maas en Waal is **landelijk gebied D**, waar de landbouw richtinggevend is voor de ontwikkeling van andere functies. Over het algemeen gaat het hier om voor de landbouw goed ingerichte gebieden, waar de externe productie-omstandigheden worden afgestemd op de agrarische behoefte.

Hier is de landbouw richtinggevend voor de ontwikkeling van andere functies. Aan nieuwe bedrijven wordt planologisch ruimte geboden. De waterhuishoudkundige situatie wordt afgestemd op de landbouw.

Er is sprake van een terughoudend beleid ten aanzien van nieuwe functies; deze mogen de ontwikkeling naar een duurzame agrarische productiestructuur niet in de weg staan. Ontwikkelingen van andere functies worden ook getoetst op de combineerbaarheid met de agrarische functie.

In gebieden met waardevolle openheid dient het open karakter zoveel mogelijk te worden behouden. De in landelijk gebied zone D voorkomende lokale natuur- en landschapswaarden dienen op gemeentelijk niveau van een passende planologische bescherming te worden voorzien.

Functieverandering door hergebruik van vrijkomende (agrarische) bebouwing is mogelijk als de huidige en toekomstige agrarische bedrijfsvoering in de directe omgeving daardoor niet wordt belemmerd. Er zijn hierbij beperkte mogelijkheden voor uitbreiding, vernieuwing en vervanging van panden en voor buitenopslag, tenzij het monumentenbeleid zich hiertegen verzet.

Een tweetal kleinere gebieden zijn aangegeven als **landelijk gebied C** namelijk een gebied tussen Dreumel en Alphen en een gebied ten zuiden van Beneden-Leeuwen en Boven-Leeuwen, ten noorden van de geprojecteerde nader te bepalen verbinding tussen Beneden-Leeuwen.

In deze gebiedscategorie is landbouw de belangrijkste functie. Ontwikkelingen in de landbouw en van andere functies dienen zodanig te worden vormgegeven of gesitueerd dat het karakteristieke landschap en de cultuurhistorische (incl. archeologische) waarden worden behouden. Het generieke milieubeleid is van toepassing. De waterhuishoudkundige situatie wordt afgestemd op het agrarisch gebruik, waarbij hier en daar verbetering hiervan ten behoeve van de natuur ook mogelijk is. De waardevolle weidevogelgebieden in landelijk gebied C dienen in ieder geval te worden beschermd. Dit betekent tenminste het handhaven van de huidige situatie (openheid, rust en waterhuishouding). In een aantal weidevogelgebieden zal het gewenst zijn de omstandigheden voor de weidevogels te verbeteren, ondermeer door peilverhoging.

Door de grote variatie aan landschappen en cultuurhistorische patronen zijn specifieke, plaatsgebonden maatregelen noodzakelijk om de aanwezige waarden veilig te stellen. Zo zullen in karakteristieke komgebieden (het gebied tussen Dreumel en Alphen) en gebieden met een waardevolle openheid ontwikkelingen welke de openheid aantasten worden geweerd. In kleinschalige gebieden is veel meer sprake van behoud van de karakteristiek door middel van zorgvuldige landschappelijke inpassing van activiteiten.

De landbouw kan zich in deze zone binnen de aangegeven randvoorwaarden ontwikkelen. In het kader van landinrichting is verplaatsing van een agrarisch bedrijf naar een gebied met waardevolle openheid mogelijk indien er belangrijke landinrichtingsdoelen mee worden gediend en mits er sprake is van een zorgvuldige locatiekeuze. Ook nieuwvestiging en uitbreiding van verblijfs- en intensieve dagrecreatieve voorzieningen is binnen deze voorwaarden mogelijk. Er zijn goede mogelijkheden voor extensieve recreatie.

Mogelijkheden voor functieverandering door hergebruik van vrijkomende (agrarische) bebouwing worden vooral in wonen, recreatie en (passende) niet-agrarische bedrijvigheid gezien. In beginsel moeten de bestaande bebouwingscontouren worden gehandhaafd, maar wanneer in specifieke situaties functieverandering een duidelijke meerwaarde heeft voor de voor het gebied geformuleerde doelstellingen kan daarin enige flexibiliteit worden betracht. Landschappelijke inpassing is daarbij vereist.

Buitenopslag is niet toegestaan. Panden die niet voor hergebruik in aanmerking komen, dienen te worden afgebroken, tenzij het monumentenbeleid zich hiertegen verzet.

In landelijk gebied C zijn belangrijke natuurwaarden aanwezig. Naast instandhouding en herstel van bestaande natuurelementen, zal de natuur vooral door de versterking van de landschappelijke structuur worden ondersteund. In kleinschalige gebieden richt het beleid zich op een stabiel casco van natte en droge landschaps- en natuurelementen. Met de landschapselementen kan in specifieke situaties bij uitzondering flexibel worden omgegaan indien de agrarische gebruiksmogelijkheden worden verbeterd en daarmee tevens de landschappelijke structuur minder kwetsbaar wordt. In waardevolle open gebieden mogen geen nieuwe bovengrondse hoogspanningsleidingen worden aangelegd.

De provincie Gelderland heeft de **'Beleidslijn ruimte voor de rivier'** in grote lijnen overgenomen. In het winterbed geldt een stringent beleid gericht op het voldoende ruimte geven aan de rivier. Het winterbed krijgt in het Streekplan als primaire functie de afvoer van rivierwater. Daarnaast heeft het winterbed overige riviergebonden functies. Deze overige functies mogen zich ontwikkelen, mits het waterafvoerend vermogen niet wordt aangetast of aantasting blijvend wordt gecompenseerd. Andere functies dan voornoemd kunnen zich niet ontwikkelen, tenzij er zwaarwegende argumenten zijn om deze activiteiten (na brede maatschappelijke afweging) toch toe te laten. Als voorbeelden worden genoemd: aan vaarwater gebonden industrie, steenfabriek en voorzieningen voor recreatie-toervaart en voor oever- en waterrecreatie. Niet toegestaan zijn substantiële woningbouw, substantiële recreatie, bebouwing ten behoeve van de landbouw (behalve uitbreiding ten behoeve van normale bedrijfsvoering van bestaande bedrijven) en overige industrie.

ecologische verbindingzones

Om de ecologische waarde van de afzonderlijke natuurgebieden, gelegen in landelijk gebied A en B duurzaam te vergroten, worden tussen deze natuurgebieden ecologische verbindingzones gerealiseerd. Verspreid voorkomende bestaande natuurelementen vormen hiervoor het uitgangspunt. Een deel van de verbindingzones krijgt vorm in en langs de watergangen, zo ook de ecologische verbindingzone in West Maas en Waal, langs de Grote Wetering. Ecologische verbindingzones hebben een beperkte breedte (van een enkele tot maximaal enige tientallen meters). Ze worden op basis van vrijwillige overeenkomsten gerealiseerd. Voor de realisering van natuur verbindingzones ligt het initiatief bij de waterbeheerders. Gemeenten dienen ecologische verbindingzones indicatief in hun bestemmingsplannen op te nemen en na realisering concreet vast te leggen. De indicatieve aanduiding is noodzakelijk om ontwikkelingen, die de realisering van verbindingzones onomkeerbaar zouden blokkeren, te voorkomen.

ontgrondingen

Het provinciaal ontgrondingenbeleid vindt zijn grondslag in het Structuurschema Oppervlaktedelfstoffen. Hoofddoelstelling daarvan is het veiligstellen van de behoefte aan bouwgrondstoffen binnen het algemene kader van het streven naar een zuiniger omgaan met grondstoffen. Mede op basis van het rijksbeleid dient Gelderland in de planperiode jaarlijks circa 7 à 8 miljoen ton beton- en metselzand te winnen, waarvan circa 5 miljoen ton ten behoeve van de nationale behoefte aan industriezand en circa 2 tot 3 miljoen voor de regionale behoefte. Daarnaast wordt voorzien in de regionale behoefte aan ophoogzand en in een belangrijk deel van de landelijke kleibehoeft.

Voor industriezandwinning wordt waar mogelijk gestreefd naar uitbreiding van de bestaande winlocaties teneinde onnodige versnippering van de ruimte te voorkomen. Aan de uiteindelijke bestemming van winlocaties dient een maatschappelijke meerwaarde verbonden te worden, zoals natuurontwikkeling en/of recreatie. Voor de nationale industriezandwinning is één binnendijkse locatie in de gemeente West Maas en Waal aangewezen, namelijk de F3B locatie bij Maasbommel. Twee locaties, waarvan er ook één in de gemeente is gesitueerd, namelijk bij Dreumel, fungeren ter overbrugging. Buiten de aangegeven locaties is geen ruimte voor nieuwe winningen, tenzij die gelden als uitruilmogelijkheid voor de locatie F3B. In de uiterwaarden zijn diepe nieuwe zandwinningen vooralsnog niet toegestaan.

strategische actiegebieden

Een groot deel van de Waal- en een deel van de Maasuiterswaarden is aangegeven als strategisch actiegebied. Hierbij is aangesloten op reeds lopende processen in de milieubeschermingsgebieden, de strategische groenprojecten, de waardevolle cultuurlandschappelijk en de prioriteitsgebieden "natte natuur" uit het Waterhuishoudingsplan. Het doel van de strategische actie is het versneld realiseren van de noodzakelijke omgevingskwaliteit ten behoeve van de natuur.

**Waterhuishoudingsplan, water in beweging, provincie
Gelderland april 1990**

Hoofddoelstelling: het ontwikkelen en instandhouden van gezonde waterhuishoudkundige systemen in Gelderland. Het streefbeeld voor het Rivierengebied is als volgt: in het grootste deel van het gebied is de waterhuishouding afgestemd op het meest voorkomende landbouwkundige grondgebruik, waarbij in de uiterwaarden accenten liggen op het veiligstellen en herstellen van grotere eenheden natuur. Natuurbouw vindt langs grote wateren in oost-west richting plaats. De drinkwatervoorziening is tussen de grote rivieren uitgebreid in het tweede watervoerende pakket.

Concreet voor de gemeente West Maas en Waal:

Zowel in de uiterwaarden van de Waal en de Maas wordt een verbindingszone voorgesteld tussen gebieden met de functies II tot en met IV.

- gebied II: water voor landbouw en niet-kwelaafhankelijke natuur;
- gebied III: water voor landbouw en kwelaafhankelijke landnatuur;
- gebied IV: water voor landbouw en kwelaafhankelijke land- en waternatuur;

Tevens wordt er een verbindingszone voorgesteld tussen de Waal en de Maas, welke via een aantal kolken ten westen van Oude Maasdijk loopt.

Hierop aantakkend wordt een verbindingszone in het open komgebied voorgesteld, welke via een aantal natuurgebieden en eendenkooien (gebieden met natte natuurwaarden), de kolken ten westen van Oude Maasdijk verbindt met het Vogeleiland bij de Gouden Ham.

**Gelderland uiterwaardenland, Beleidsplan, provincie Gelderland,
november 1990**

Centraal staat het streven naar versterking van de "natuurfunctie" in de uiterwaarden, hetgeen zal plaatsvinden door enerzijds benutting van de aanwezige natuurontwikkelingsmogelijkheden en anderzijds door een goede bescherming van de bestaande waarden. Vier soorten natuurontwikkeling worden voorgestaan: moerasvorming, bosontwikkeling, ontwikkeling van de riviergebonden oevergemeenschappen en de ontwikkeling van stroomdalflora.

- **Waal**

Natuurontwikkeling in onbekade delen (rivierduinen, oevergemeenschappen). Karakteristieke landschapselementen als oude rivierlopen, kolken en oude kleiputten behouden. De functie van een aantal uiterwaarden voor weidevogels en ganzen behouden (afstemming van het agrarisch gebruik hierop). In de Kaliwaal is een inrichting ten behoeve van natuurontwikkeling gewenst. Bij Wamel en Dreumel dient de aanwezige stroomdalflora behouden en verder ontwikkeld te worden. Ter plaatse zal een agrarisch gebruik bevorderd worden dat daarop gericht is.

- **Maas**

Behoud en ontwikkeling van stroomdalflora in de Oijense Middenwaard, behoud van natuurlijke reliëf. Klei- en zandwinning is hier niet toegestaan.

Kleinschalige natuurontwikkeling en behoud van karakteristieke landschapselementen naast voortzetting van het agrarisch gebruik. Rond Alem bevordering van de ontwikkeling van stroomdalflora en hardhout-ooibos. In de buurt van de Voorne is de ontwikkeling van moerassen door een gerichte oplevering van ontkleiingen gewenst.

NURG, nadere uitwerking van de stuurgroep Rivierengebied 1990

De NURG vormt een concrete uitwerking van de Vierde Nota over de ruimtelijke ordening, waarbij het rivierengebied centraal staat. Verschillende delen van het rivierengebied zijn uiterst belangrijk in de ecologische hoofdstructuur, waarvan het Fort Sint Andries er een is. Voor de uiterwaarden van de Waal en de Maas zijn verschillende streefbeelden opgesteld. Langs de Waal wordt gestreefd naar vernieuwing van de ruimtelijke structuur van de uiterwaarden, gericht op dynamische natuur in frequent overstroomde of natte uiterwaarden.

Langs de Maas wordt gestreefd naar een ruimtelijke structuur waarin natuurreservaten zijn opgenomen in weinig overstroomde uiterwaarden, zo mogelijk verweven met de landbouw. Er zijn ook een aantal strategische projecten aangewezen, waarvan het Fort Sint Andries er een is. Hierin staan natuurontwikkeling, recreatie en toerisme centraal.

Visie Fort Sint Andries, een toekomstvisie op het natuurontwikkelingsgebied waar Waal en Maas elkaar ontmoeten, aug. 1994

Een studierapport in opdracht van Ministerie van LNV, Ministerie van VROM, Ministerie van Verkeer en Waterstaat, provincie Gelderland, provincie Noord Brabant. Centraal staat het creëren van een natuurontwikkelingsgebied van formaat via natuurontwikkeling en natuurbehoud. Het is een integraal natuurontwikkelingsproject, waarbinnen ook de landbouw een plaats krijgt toebedeeld. In totaal zal in 2010 de oppervlakte natuur in Fort Sint Andries zijn uitgebreid van de huidige 656 ha tot ruim 2000 ha. Binnen deze oppervlakte zal over een oppervlakte van ongeveer 535 ha het maaiveld worden verlaagd voor het maken van moerassen, oevers en het uitdiepen van strangen en geulen. Langs de Waal zullen de meeste uiterwaarden de komende 15 jaar een natuurfunctie krijgen, niet alle Maasuiterswaarden krijgen tussen nu en 2010 een natuurfunctie. Realisering van de natuurfunctie kan alleen geschieden op vrijwillige basis.

Schakel Sint Andries, het perspectief voor een nieuwe toervaart-route over de Waal tussen Tiel en Sint Andries, okt. 1994

In deze nota wordt de mogelijkheid van realisatie van een nieuwe toervaartroute verkend. De locatie hiervoor is een gedeelte van een door de beroepsvaart drukbevaren rivier, de Waal. Het betreft het traject tussen de Prins Bernardsluizen in het Amsterdam Rijnkanaal bij Tiel en de sluis in het kanaal van Sint Andries. Het is één van de belangrijkste "ontbrekende" schakels tussen Noord en Zuid Nederland in het toervaartnet. Dit traject wordt door veel toervaarders vanwege de zuiging en stroming op de rivier gemeden. Rijkswaterstaat wil als rivierbeheerder de toervaart op de Waal niet stimuleren.

Maar omdat het toervaartnet de Waal kruist en een verbetering van het toervaartnet ook indirect ontlasting van het beroepsvaartnet tot gevolg heeft, participeert Rijkswaterstaat in deze studie. Verhogen van de veiligheid is voor alle weggebruikers een essentiële vertrekpost. Schakel Sint Andries is één van de vijf oversteekplaatsen voor toervaarders over de Waal. Het 15 kilometer lange traject Tiel- Sint Andries is uniek vanwege haar centrale ligging in het rivierengebied, het is daardoor de kortste diagonale natte doorsteek door Nederland.

Concreet voor de gemeente West Maas en Waal betekenen bovengenoemde voorstellen met betrekking tot het realiseren van deze ontbrekende schakel het volgende: het ontwikkelen van doorvaartmogelijkheden in de zandwinplassen Dreumel, het ontwikkelen van een nevengeul met doorvaartmogelijkheden in de laaggelegen Wamelsche uiterwaarden, het realiseren van een oversteekmogelijkheid tegenover het veerhuis te Wamel, kribcoupures ter hoogte van Wamel.

Gelders Milieuplan 1992-1996 Ontwerp

De hoofddoelstelling van het milieubeleid in Gelderland is een duurzame milieubescherming en verbetering van de milieukwaliteiten. Algemene doelstellingen: verminderen depositie van ammoniak, uitstootvermindering van prioritaire stoffen, invoering van fosfaatnormen voor gebruik van dierlijke meststoffen, uitstootvermindering van CO₂ en depositieregeling van zuur.

Relatienota

In het kader van de voorrangsinventarisatie zijn in de gemeente West Maas en Waal enkele gebieden globaal aangewezen. Een nadere begrenzing hiervan vindt plaats in de beheersplannen "Rivierengebied" (15 ha reservaats- en 15 ha beheersgebied bij de Meren), "Maasuiterswaarden II" (44 ha reservaats- en 9 ha beheersgebied in de Oijense Middenwaard) en "Rijn- en Waaluiterswaarden" (21 ha reservaatsgebied in de Dreumelsche Waard).

De toepassing van de relatienota binnen de uiterwaarden zal naar verwachting worden uitgebreid wanneer daarvoor vanuit het Rijk, overeenkomstig het Natuurbeleidsplan, meer hectares beschikbaar worden gesteld (2e fase relatienota).

Beheersplan Rijn- en Waalwaterwaarden, ontwerp-beheersplan voor het beheers- en reservaatgebied Rijn - en Waalwaterwaarden, 1 juli 1990

In de Dreumelsche Waard is een reservaatgebied aangegeven, waarvan in een gedeelte de reservaatvorming is voltooid per 1 januari 1990. Tevens is een gedeelte in eigendom bij het Staats Bosbeheer.

In beheersgebieden wordt er naar gestreefd de landbouw blijvend een bestaan te bieden, terwijl tegelijkertijd de bedrijfsvoering is gericht op doeleinden van natuur en landschap. Er is sprake van een actieve beheersprestatie.

In reservaatgebieden wordt er naar gestreefd de betreffende grond te verwerven ten behoeve van een terreinbeherende natuurbeschermingsorganisatie. In de periode voorafgaande aan deze verwerving kunnen ondernemers, op dezelfde wijze als in beheersgebieden op basis van vrijwilligheid een beheersovereenkomst sluiten.

Beheersplan voor het beheers- en reservaatgebied rivierengebied, maart 1991

Het gebied de Meren, waarin zich een tweetal eendenkooien bevindt, is gedeeltelijk aangegeven als natuurgebied, gedeeltelijk als reservaatgebied en een gedeelte als beheersgebied. De eendenkooi ten zuiden van de Merenweg is eigendom van SBB.

Doelstellingen voor de cultuurgronden ten westen en ten oosten van dit gebied zijn de optimalisering van de waterhuishouding in het natuurterrein en ontwikkeling van de waardevolle komklei-vegetaties. In de cultuurgronden ten noorden van het gebied wordt gestreefd naar het handhaven en zo mogelijk ontwikkelen van de waardevolle vegetatie in de perceelsrand en in de percelen (beheersplan rivierengebied).

Gelders Rivierdijkenplan, 21 december 1994

Het Gelders Rivierdijkenplan is opgesteld om te bevorderen dat dijkverbeteringsprojecten de veiligheid tegen overstromingen vergroten en tegelijkertijd de kwaliteit van het rivierengebied behouden blijft of zelfs versterkt wordt.

De provincie is van mening dat de gemeenten een grotere rol bij dijkverbetering moeten vervullen. Aangezien de wijziging van het bestemmingsplan en het opstellen van het dijkverbeteringsplan volgens twee verschillende wettelijke procedures tot stand komt, moeten de gemeenten en het waterschap de afstemming tussen deze twee procedures goed regelen.

Ofschoon het van grote waarde kan zijn dat beide plannen in nauwe samenhang met elkaar worden opgesteld, verdient het op praktische gronden aanbeveling om voor het dijkverbeteringsplan tot een aparte bestemmingsplanherziening over te gaan, dus los van een integrale herziening van het bestemmingsplan Buitengebied.

Integraal waterbeheersplan Gelders Rivierengebied, ontwerp, hoofdplan 1994-1998

Het IWGR geeft aan hoe de waterschappen (zuiveringsschap Rivierenland, polderdistrict Groot Maas en Waal, polderdistrict Betuwe, polderdistrict Tieler- en Culemborgerwaarden, waterschap van de Linge) het beleid van Rijks- en provinciale overheid vertalen in het beheer van het oppervlaktewater. Het plan is richtinggevend voor het te voeren beleid in de jaren 1994 tot 1998 en geeft een doorkijk naar de periode tot het jaar 2020. De waterbeheerders beschouwen de gestelde doelen en eisen als een inspanningsverplichting. Van de hoofdlijnen van het beleid kan niet worden afgeweken.

deelplan Polderdistrict Groot Maas en Waal

De Wet op de Waterhuishouding (1 juli 1990) noopt de waterschappen en polderdistricten tot het opstellen van beheersplannen zowel voor het kwaliteits- als kwantiteitsbeheer van oppervlaktewateren.

De planvorming concentreert zich op dit moment nog voornamelijk op het onderhoud van watergangen en kunstwerken. Het groot onderhoud (baggerwerk) en zonodig verbeteren van kunstwerken (stuwen en duikers) wordt gefaseerd aangepakt.

In het plan is een aantal ecologische verbindingzones geprojecteerd, waarvan de volgende in de gemeente West Maas en Waal:

- Nieuwe Wetering, Grote Wetering;
- bij Heerewaarden tussen de Maas en Waal (Fort Sint Andries);
- vrijwel alle uiterwaarden langs de Maas;

Tevens is er een aantal knelpunten gesignaleerd binnen de gemeente West Maas en Waal:

- op een deel van de oeverwallen (met name die in het noordwestelijke deel) hebben de watergangen onvoldoende capaciteit; de oevers van de Reefwetering en de Grote Wetering zijn op diverse plaatsen instabiel;
- in het gehele gebied dienen de gemalen en de stuwen aangesloten te worden op een automatisch besturingssysteem;
- de capaciteit van de waterhuishouding op de stroomrug is onvoldoende, aan- en afvoer van water is niet goed regelbaar;
- de verspreide natuurelementen Eendenkooi en de Meren zijn nog niet waterhuishoudkundig geïsoleerd; etc.

Oriëntatie op Plattelandstoerisme in het Rivierengebied, deel 1 Wet op de Openluchtrecreatie, Recreatieschappen in het rivierengebied

In deze nota wordt aangegeven dat in het kader van de verbrede plattelandsontwikkeling en een toenemende belangstelling voor de beleving van het platteland, de toeristisch-recreatieve sector zich de komende jaren in het Rivierengebied verder zal gaan ontwikkelen. De Wet op de Openluchtrecreatie biedt daarbij de mogelijkheid tot uitbreiding van het aanbod van kleinschalige verblijfsaccommodaties. Vanuit die achtergrond oriënteren de Recreatieschappen in het Rivierengebied zich op de mogelijkheden om het aanbod van kleinschalige verblijfsaccommodaties in het Rivierengebied te stimuleren.

3 gemeentelijk niveau

Structuurvisie West Maas en Waal, gemeente West Maas en Waal 1989

Algemene doelstelling: een gezonde ontwikkeling van de gemeente. Er wordt gestreefd naar een duurzame ontwikkeling, dat wil zeggen het terugdringen van vervuiling en het scheiden van milieubelastende functies (industrie) van milieugevoelige functies (wonen, landschap en natuur). In de landbouw wordt onderscheid gemaakt tussen de grondgebonden bedrijfssectoren en de niet-grondgebonden bedrijfssectoren. In de niet-grondgebonden sectoren is het streven deze zoveel mogelijk los te koppelen van bodem, water en lucht. In de grondgebonden sectoren dienen aangepaste en geïntegreerde systemen de emissies naar lucht, bodem en water zoveel mogelijk te voorkomen. Maatregelen dienen te worden genomen tegen de verspreiding van overtollige mest uit overschotgebieden in de gemeente West Maas en Waal.

Samenvatting van het ruimtelijk beleid:

- terugdringen van fruitteelt op daarvoor ongeschikte gronden;
- vestiging van nieuwe glastuinbouwgebieden op daarvoor geschikte locaties binnen het stroomrugg gebied, met name de gebieden tussen de kernen;
- nieuwvestiging en uitbreiding van intensieve veehouderij dient slechts te worden toegestaan indien een en ander milieuhygiënisch verantwoord is;
- natuurgebieden en natuurwaarden dienen zoveel mogelijk te worden beschermd en ontwikkeld. Daarbij wordt gestreefd naar behoud en versterking van de ecologische samenhang die binnen of tussen bepaalde gebieden bestaat;
- in landbouwkundig waardevolle gebieden zijn nieuwe niet-agrarische activiteiten ongewenst. Bij onttrekking van cultuurgronden behoefte van andere functies zal versnippering en doorsnijding zoveel mogelijk moeten worden tegengegaan.
- in de karakteristieke komgebieden Bering en Woerdse Veld dient nieuwvestiging van agrarische bedrijven, glastuinbouwbedrijven, de bouw van woningen en niet-agrarische bedrijfsgebouwen, de aanleg van wegen, hoogspanningsleidingen en bosaanleg zo sterk mogelijk te worden beperkt.

**Advies Openluchtrecreatie, ministerie van Landbouw, Natuur-
beheer en Visserij, Directie Openluchtrecreatie, mei 1990**

Uitgangspunten voor recreatieve ontwikkeling:

- behoud/verbetering van aanlegmogelijkheden aan de Maas, met name de Gouden Ham;
- het aanbrengen/verbeteren van overdraagmogelijkheden voor kano's bij obstakels in, en in het verlengde van, de Grote Wetering;
- bereikbaarheid van de Gouden Ham handhaven/verbeteren;
- verbeteren van de ontsluiting van de Maas- en Waaluitwaarden, het recreatiegebied de Gouden Ham voor fietsers en wandelaars, de bestaande ANWB fietsroute, de zogenaamde Maas-Waalroute en de verkeersveiligheid;
- fietsmogelijkheden belangrijk;
- een landschapselement van formaat (ten behoeve van de dagrecreatie en verblijfsrecreatie) bij de Gouden Ham ter versterking van de recreatieve ontwikkelingsmogelijkheden van de Gouden Ham en omgeving;
- mogelijkheden bieden tot het maken van wandelingen;
- ontwikkelen van een stelsel van berijdbare bermen;
- versterking van landschapsstructuur door aanleg van landschapselementen;
- de toegankelijkheid van met name A-watergangen, plassen, wielen, kolken en uiterwaarden voor de sportvisserij dient verbeterd te worden.

**Beleidsnota's 1987-1990, 1988-1991, het beleidsplan 1989-1993,
programma van eisen voor het Geografisch Deelplan Midden
Rivierenlandzone 1987**

In bovengenoemde nota's heeft het Recreatieschap Nederrijn Land-Waal, een intergemeentelijk samenwerkingsverband t.b.v. de recreatie, het beleid t.a.v. de recreatie vastgelegd.

Het rivierengebied dient open en rustig te blijven. In deze lijn is, behalve voor de Gouden Ham, geen accent gelegd op intensieve vormen van recreatie. Bij het recreatieschap bestaat de wens de streek een sterke, nieuwe toeristisch recreatieve impuls te geven, voornamelijk gericht op het recreatief medegebruik.

Verder heeft de NCB een standpunt ingenomen ten aanzien van de volgende punten:

- ontzanding en ontgronding: geen binnendijkse ontzanding;
- natuurontwikkeling: grootschalige natuurontwikkeling dient plaats te vinden in de uiterwaarden. Een verbindingsszone langs de Grote Wetering wordt door de NCB afgewezen;
- infrastructuur: uit oogpunt van bereikbaarheid en verkeersveiligheid is de toekomstige N322 van belang;
- landinrichting: gepleit wordt voor de uitbreiding van het landinrichtingsproject met 1000 ha uiterwaarden, indien hierdoor een duidelijke scheiding tussen binnendijks en buitendijks verwezenlijkt kan worden;
- wonen en werken: het buitengebied dient gevrijwaard te blijven van een woon- en werkfunctie die niet aan het buitengebied gebonden is. Het ontstaan van burgerwoningen in het buitengebied dient voorkomen te worden.

De volgende speerpunten zijn door de NCB geformuleerd:

- burgerwoningen in het buitengebied tegengaan;
- knelpunten m.b.t. waterbeheer bespreken met Polderdistrict Groot Maas en Waal;
- meer duidelijkheid zien te verkrijgen over invulling en uitvoering van de Wet Milieubeheer;
- opstellen mestplan;
- mogelijkheden nagaan voor een projectmatige stimulering van erfbeplanting.

conclusie

Bovengenoemde samenvatting van het beleid op de verschillende beleidsniveaus betekent concreet voor West Maas en Waal: in het binnendijkse gebied staat de landbouwkundige functie voorop, waarbij voor verschillende delen van dit gebied verschillende ontwikkelingsmogelijkheden voor de landbouw worden aangegeven. Zo wordt bijvoorbeeld uit ruimtelijk oogpunt niet overal de nieuwvestiging van niet-grondgebonden agrarische bedrijvigheid toegestaan en is de nieuwvestiging van glastuinbouw slechts mogelijk in een nader aangeduid gebied.

Relatie met de Wet milieubeheer

Het beleid ten aanzien van startende of uitbreidende melkveehouderijen of het hebben van een mestbassin blijft gelden onder de werking van de Wet OR. Wanneer bij een boerderij een terrein wordt gebruikt voor kleinschalig kamperen of wanneer ergens een kampeerboerderij gevestigd is, dan wordt hiermee geen rekening gehouden met het starten of uitbreiden van een melkveehouderij of het hebben van een mestbassin (in tegenstelling tot het aanwezig zijn van woningen in de buurt van een veehouderijbedrijf). Achtergrond hierbij is dat deze bedrijven geen nadeel mogen ondervinden omdat er in de buurt een kleinschalig kampeerterrein is gevestigd.

Het element water zal een centrale plaats innemen bij het toeristisch recreatief beleid voor dit gebied. Ook nieuwe beselementen, en eventueel de geplande centrale ontgronding in het gebied, zullen hierbij een rol gaan spelen.

Milieunota West Maas en Waal 1993-1997, april 1993

Doel van de milieunota: hoofdlijnen van het gemeentelijk milieubeleid voor de komende jaren aan te geven, ten einde het huidige niveau van de milieukwaliteit en de milieutaakuitvoering te handhaven en/of te verbeteren.

Met name de aspecten verzuring, verdroging en stankhinder zijn in het kader van het bestemmingsplan relevant, met betrekking tot verzuring en verdroging zijn in de nota uitgangspunten geformuleerd.

De gemeente streeft naar een halvering (ten opzichte van 1992) van de bijdrage van bronnen aan de verzuringsproblematiek. Hierbij zal met name aandacht worden besteed aan het terugdringen van de ammoniakuitstoot door de landbouw. Om deze doelstelling te kunnen realiseren zal intensief (regionaal) overleg met de doelgroepen met name de landbouw noodzakelijk zijn.

Nota Inbreidingen en woningsplitsing, gemeente West Maas en Waal, mrt. 1995

De conclusie ten aanzien van woningsplitsing en tweede woningen in deze nota luidt dat hieraan in principe geen medewerking verleend wordt op plaatsen waar dat in het thans geldende bestemmingsplan nog niet is toegestaan. Dit geldt zowel voor de dorps-kommen als voor het buitengebied. Wel kan medewerking worden verleend aan het creëren van een meergeneratiewoning.

Hierbij wordt gedacht aan een eengezinswoning met eventueel een kleine uitbreiding ten behoeve van het realiseren van een woonruimte met beperkte voorzieningen, zonder dat sprake is van een tweede woning. Er is derhalve sprake van inwoning. Door deels gezamenlijk gebruik te maken van bepaalde voorzieningen kunnen de kosten voor een dergelijke opvang relatief laag blijven.

Het is mogelijk dat om zeer bijzondere redenen van sociaal-medische aard een afwijking van het beleid ten aanzien van woning-splitsing te billijken valt. Indien een dergelijke situatie zich aantoonbaar voordoet, mag splitsing geschieden op basis van een aantal criteria:

- splitsing mag slechts betrekking hebben op een gebouw, dat zelf reeds ten dele een woonfunctie heeft. Het verbouwen ter bewoning van losstaande (voormalige) bedrijfsgebouwen zonder woongedeelte (schuren loodsen e.d.) kan niet aan de orde zijn;
- uitbreiding van het te splitsen gebouw is in beginsel uitgesloten (derhalve alleen inpandige splitsing); een uitzondering kan worden gemaakt voor ondergeschikte uitbreidingen, voorzover die bouwkundig of uit oogpunt van volkshuisvesting noodzakelijk zijn;
- de kenmerkende bouwvorm van het gebouw dient gehandhaafd te blijven;
- het te splitsen gebouw (dus zonder vrijstaande stallen, schuren, loodsen e.d.) dient een zodanige inhoudsmaat te hebben, dat er twee volwaardige woningen in kunnen worden ondergebracht. Als richtlijn wordt daartoe de norm van minimaal 900 m³ aangehouden;
- er mag geen onaanvaardbare verdichting van de bebouwing in de bebouwde kom plaatsvinden, danwel belangen van derden (o.a. privacy van burens) worden aangetast (zij ingangen, doorkijk e.d.);
- splitsing mag niet tot gevolg hebben dat de bedrijfsvoering op nabijgelegen bedrijven wezenlijk wordt beperkt, bijvoorbeeld doordat een verschuiving naar een lagere categorie als bedoeld in de circulaire "Hinderwet en veehouderij" plaatsvindt.

NCB, Onze Groene Horizon

In deze notitie wordt een offensieve aanzet van het bestuur van NCB kring Maas en Waal voor een verantwoorde agrarische ontwikkeling. Gesteld wordt dat wanneer de gemeente maar een helder beleid vaststelt en uitvoert op terreinen als vergunningverlening, verzuring en natuur en landschap, een ondernemer hier invulling aan kan geven.